



Vlaams
Parlement

stuk **2397** (2013-2014) – Nr. 2
ingediend op 23 april 2014 (2013-2014)

Nota van de Vlaamse Regering

Conceptnota over de nieuwe aanstellingsprocedure voor provinciegouverneurs

Verslag

namens de Commissie voor Bestuurszaken,
Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme
uitgebracht door de dames Khadija Zamouri en Karin Brouwers

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Marnic De Meulemeester.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heren Jan Durnez, Ward Kennes, Jan Verfaillie;
de heren Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Joris Van Hauthem;
de heren Marnic De Meulemeester, Marc Vanden Bussche;
de heer Kurt De Loor, mevrouw Els Robeyns;
de heren Marius Meremans, Willy Segers;
mevrouw Patricia De Waele;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

mevrouw Vera Jans, de heer Jan Laurys, mevrouw Valerie Taeldeman, de heer Johan Verstreken;
de dames Katleen Martens, Marleen Van den Eynde, de heer Wim Wienen;
de heer Sas van Rouveroy, mevrouw Khadija Zamouri;
mevrouw Fatma Pehlivan, de heer Jurgen Vanlerberghe;
mevrouw Lies Jans, de heer Karim Van Overmeire;
de heer Peter Reekmans;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

Stukken in het dossier:

2397 (2013-2014) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

INHOUD

1. Toelichting door de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand	4
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	5
3. Antwoorden van minister Geert Bourgeois	6
4. Replik van de commissieleden en aanvullende antwoorden van de minister.....	7

De Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme hield op 18 maart 2014 een gedachtewisseling over de conceptnota van de Vlaamse Regering over de nieuwe aanstellingsprocedure voor provinciegouverneurs.

1. Toelichting door de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Minister *Geert Bourgeois* verwijst naar de behandeling in deze commissie van de vraag om uitleg van de heer Joris Van Hauthem tot minister-president Kris Peeters over de implementatie van de door de minister-president voorgestelde scenario's voor een nieuwe procedure inzake de aanduiding van de provinciegouverneurs (*Hand. VI.Parl. 2012-13, C120-BIN 8*). Relevant zijn verder de conceptnota over de aanstellingsprocedure die de minister op 29 november 2013 aan de Vlaamse Regering voorlegde en het daarbij behorende ontwerp van functiebeschrijving. De afspraak was om het voorstel van nieuwe procedure eerst in deze commissie te bespreken. Vervolgens zal de nieuwe procedure nog tijdens deze regeerperiode vastgelegd worden in een besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van het statuut van de provinciegouverneurs.

De minister merkt op dat de aanstellingsprocedure voor de gouverneurs vandaag zeer summier is geregeld. Er is een eensluidend advies van de federale Ministerraad nodig en de algemene toelatingsvoorwaarden staan in artikel 8 van het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van het statuut van de provinciegouverneurs. De voorwaarden zijn beperkt tot Belg zijn, gedrag hebben dat in overeenstemming is met de eisen van het ambt, de burgerlijke en politieke rechten genieten, en aan de dienstplichtwetten voldaan hebben.

In het voorstel van de regering wordt de nieuwe procedure gebaseerd op de procedure tot aanstelling van leidend ambtenaren. De selectie gebeurt aan de hand van een open procedure. De Vlaamse Regering maakt op voorstel van de minister van Binnenlands Bestuur de vacature bekend en regelt de wijze van kandidaatstelling. De selectieprocedure wordt gevoerd door een onafhankelijk bureau aan de hand van een minimaal competentieprofiel, dat wordt vastgesteld door de Vlaamse Regering op voorstel van de minister van Binnenlands Bestuur. Het onafhankelijk selectiebureau stelt aan de minister van Binnenlands Bestuur een lijst met geschikte kandidaten voor. De Vlaamse Regering selecteert op voordracht van de minister van Binnenlands Bestuur de volgens haar meest geschikte kandidaat.

De geselecteerde kandidaat wordt uitgenodigd op een hoorzitting in de commissie bevoegd voor Binnenlands Bestuur van het Vlaams Parlement. Gelet op het wettelijke kader, kan het resultaat van die hoorzitting echter nooit bindend zijn. Na afloop van de hoorzitting kan de kandidaat voor eensluidend advies worden voorgedragen aan de Federale Regering. Na advies van de Federale Regering wordt de voordracht door de Vlaamse Regering bekrachtigd.

Naast het minimale competentieprofiel, dat voortbouwt op dat van de leidend ambtenaar, bevat de functiebeschrijving ook specifieke resultaatsgebieden, waarin zowel de provinciale, de Vlaamse als de federale taken zijn opgenomen. Wat de Vlaamse taken betreft, wordt in het bijzonder rekening gehouden met de versterkte coördinerende rol van de gouverneur ter bevordering en versnelling van investeringsprojecten en de coördinatie van de buitendiensten van de Vlaamse overheid.

Tot slot schetst de minister het verloop van de genoemde hoorzitting. De commissievoorzitter opent de vergadering en legt de procedure uit. De minister legt in een inleiding uit

hoe de procedure verliep, hoe men tot de geselecteerde kandidaat is gekomen, en stelt hem voor aan de leden. De kandidaat stelt zijn cv voor, evenals zijn visie op de rol van gouverneur en op de uitdagingen die hij of zij in de provincie ziet. De leden kunnen vragen stellen aan de minister over de procedure en aan de kandidaat. Na de replieken is er mogelijkheid tot debat, dat door de voorzitter wordt gesloten. Het parlement, dat meester blijft van zijn werkzaamheden, kan een verslag maken met desgevallend een aanbeveling of conclusie ten aanzien van de Vlaamse Regering.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

De heer *Stefaan Sintobin* is tevreden met de nieuwe aanstellingsprocedure. Hij vernoemt in het bijzonder het open karakter en de selectie door een onafhankelijk bureau. Hij vraagt wel waarom het selectiebureau alleen een lijst van geschikte kandidaten opstelt en geen voorkeur kan bepalen. Uiteindelijk zal de minister van Binnenlands Bestuur blijven beslissen over de kandidaten. Een volgorde op basis van een puntenstelsel zou objectiever zijn. De inbreng door het parlement is op zich geen slechte zaak, maar hij wordt beperkt door het niet-bindende karakter. Wordt het besluit van de Vlaamse Regering over de nieuwe aanstellingsprocedure nog voor 25 mei genomen?

Ook de fractie van mevrouw *Khadija Zamouri* is tevreden over de transparantie van de nieuwe procedure. Zij noemt de onafhankelijke selectie en de hoorzitting als positieve elementen, al vindt Open Vld het ambt van gouverneur een noodzakelijk kwaad. Zij wil weten welk gewicht het commissieverslag van de hoorzitting nog heeft als de kandidaat al geselecteerd is. Gaat het om meer dan een kennismaking?

De heer *Jan Verfaillie* verwijst naar de aanleiding van de vernieuwing van de procedure: de problemen bij de aanstelling van de gouverneur in Oost-Vlaanderen begin 2013. Hoewel Open Vld het ambt nu een noodzakelijk kwaad noemt, maakte men toen een staatszaak van de benoeming.

De spreker merkt op dat de vijf huidige gouverneurs nog volgens de oude procedure zijn aangesteld. Niettemin bleek bij hun bezoek aan deze commissie op 4 februari jongstleden dat het zeer competente mensen zijn die gedreven met hun werk bezig zijn (*Parl. St. Vl. Parl. 2013-14, nr. 2479/1*). Hopelijk levert de nieuwe procedure even goede gouverneurs op.

De spreker stelt zich vragen bij open procedures waarbij de namenlijstjes in de pers beginnen te circuleren en namen worden gelekt om kandidaturen te torpederen. Er moeten garanties zijn dat de namen van kandidaten geheim blijven. Belangrijk is verder dat de regering niet vasthoudt aan één bepaald selectiebureau, dat het bureau onafhankelijk is en dat ook het Vlaams Parlement nog enige inspraak heeft. Niets belet de commissie om aan de regering een negatief advies te formuleren over een kandidaat die volgens haar niet voldoet. Omgekeerd kan de commissie zich uiteraard ook bij de keuze van de regering aansluiten.

Tot besluit stelt de spreker dat zijn fractie de aanstellingsprocedure steunt, maar zelf is hij er niet van overtuigd dat de langere, meer ingewikkelde procedure tot competentere kandidaat-gouverneurs zal leiden.

De heer *Kurt De Loor* kan zich niet van de indruk ontdoen dat de nieuwe procedure een antwoord is op stemmingmakerij. Hij is het wel eens met de uitgangspunten van de nieuwe procedure: transparantie, parlementaire inbreng en open procedure. Stelt het selectiebureau een rangschikking op? Zo ja, wordt zij gevolgd? Zo nee, op welke criteria zal de Vlaamse Regering zich dan baseren voor de uiteindelijke keuze? De spreker treedt nog

de heer Verfaillie bij dat Vlaanderen nu al vijf sterke gouverneurs heeft. Op basis van de vroegere procedure hebben ook in het verleden nooit ongeschikte personen het tot gouverneur gebracht.

3. Antwoorden van minister Geert Bourgeois

Minister *Geert Bourgeois* antwoordt dat de regering logischerwijze beslist over de aanstelling van de gouverneur, die immers een commissaris van de regering is. Als men aan het ambt van gouverneur iets wil wijzigen, moet men ook de federale regelgeving en de bijzondere wet aanpassen.

Vlaanderen gaf in de huidige regeerperiode belangrijke bijkomende taken aan de gouverneur, zoals de coördinatie van de buitendiensten en de rol bij belangrijke investeringsdossiers. Verder is er uiteraard het toezicht op steden en gemeenten.

Het is nooit de bedoeling geweest dat het parlement zou beslissen over de benoeming van de gouverneur. Dit past niet in ons systeem van scheiding der machten. De regering benoemt, draagt de verantwoordelijkheid en kan daarover geïnterpelleerd worden in het parlement. Benoemingen kunnen aangevochten worden bij de Raad van State. Dat neemt echter niet weg dat tijdens de publieke hoorzitting betekenisvolle vragen kunnen gesteld worden door meerderheid en oppositie.

Het is uiteraard aan het parlement zelf om te bepalen welk instrument het hanteert om zich uit te spreken. Hoe dan ook heeft de uitspraak van het parlement een politiek gewicht, zelfs al is die niet bindend in de procedure. Gesteld dat een meerderheid in het parlement na de hoorzitting een kandidaat niet geschikt acht voor de functie, dan betekent dat een zwaar politiek feit. Kandidaten kennen het competentieprofiel en moeten in staat zijn die competentie voor de commissie te etaleren. Zij moeten kunnen aantonen dat zij geschikt zijn voor de functie.

Uiteraard is het de bedoeling dat de nieuwe procedure geschikte kandidaten oplevert. Misschien worden sommige mogelijk geschikte kandidaten afgeschrikt door de open procedure of het vooruitzicht op een hoorzitting in het parlement. Toch mag men geredelijk aannemen dat wie uit een onafhankelijke selectie komt op basis van een competentieprofiel gevolgd door een openbare procedure, geschikt is voor de functie.

Wat de criteria betreft, verwijst de minister opnieuw naar het competentieprofiel waaraan de kandidaat moet beantwoorden. Een onafhankelijk bureau stelt kandidaten voor aan de regering, die vervolgens kiest na vraaggesprekken. De motivering van die keuze wordt bekendgemaakt.

Sommigen beweren dat de procedure nog transparanter en democratischer kan. In Nederland zijn het de Provinciale Staten die de eisen opstellen waaraan de commissaris moet voldoen. De profielschets wordt vervolgens bezorgd aan de minister van Binnenlandse Zaken, waarna de vacature in de Staatscourant wordt gepubliceerd. De minister maakt zelf een eerste selectie uit de binnengekomen sollicitaties. Hij legt die voor aan de vertrouwenscommissie, die bestaat uit leden van de Provinciale Staten. Na gesprekken met de kandidaten geeft die een advies met de twee meest geschikte kandidaten. De Provinciale Staten beslissen daarop of ze dat overnemen en stellen een aanbeveling op. In bijzondere, door de minister bepaalde gevallen, kunnen ze zich daarbij beperken tot één kandidaat. Daarop maken de Provinciale Staten de naam van de eerste kandidaat openbaar, en sturen de aanbeveling naar de minister, die haar meestal opvolgt. Na voordracht tekent de Koning het benoemingsbesluit, gevolgd door de minister. De geschetste procedure duurt minstens even lang als de Vlaamse.

De minister besluit dat de nieuwe procedure tot benoeming van de gouverneur een grote stap vooruit is.

4. Replik van de commissieleden en aanvullende antwoorden van de minister

De heer *Bart Caron* erkent dat er met de nieuwe procedure een belangrijke stap vooruit wordt gezet. Er wordt immers een zekere vorm van transparantie gegarandeerd. In welke mate is er echter sprake van schone schijn? Gesteld dat een commissie na de hoorzitting een afwijkend oordeel zou hebben over de voorgedragen kandidaat, dan schept dit inderdaad een zwaar politiek probleem. De rol van het parlement lijkt echter beperkt tot een publieke test, gezien de beperkte moed van de leden van de meerderheid om af te wijken van de meerderheidsdiscipline en van de uitvoerende macht.

Op uitdrukkelijke vraag van minister Bourgeois bevestigt de heer Bart Caron dat hij de parlementaire hoorzitting niet wil schrappen en dat hij evenmin wil dat het parlement beslist over de benoeming. Wel wil hij dat het parlement ‘neen’ kan zeggen, zoals op het Europese niveau, waarna een nieuwe voordracht nodig is.

Minister *Geert Bourgeois* repliceert dat het hier om een totaal andere constructie gaat dan bij de benoeming van een Europese commissaris. De gouverneur is een commissaris van de regering, die handelt in opdracht van de regering en er verantwoording aan verschuldigd is. Het parlement kan de regering over de benoeming wel interpelleren.

De heer *Bart Caron* blijft erbij dat een soort blokkeringsmogelijkheid in de procedure het belang van de publieke parlementaire zitting sterk zou verhogen. Zijn fractie wil het provinciale bestuursniveau opdoeken maar niet de figuur van de gouverneur, die nodig blijft als coördinator. Feitelijk is de functie vandaag half ambtelijk, half politiek, waardoor ook politiek aanvoelen nuttig is voor het uitvoeren van de taken, aangezien men ook politieke organen zoals de deputatie te coördineren heeft. Ideaal zou het echter moeten gaan om een topambtenaar en zou de procedure daar volledig moeten op gericht zijn.

Minister *Geert Bourgeois* merkt op dat de functie van gouverneur door de Vlaamse Regering niet kan afgeschaft worden. Die functie is geregeld in de bijzondere wet tot hervorming der instellingen. De gouverneur is commissaris van zowel de federale als de Vlaamse Regering.

De heer *Stefaan Sintobin* onderstreept dat hij niet de hele procedure goedkeurt, maar wel een aantal zaken. Alleen al omdat de vroegere procedure beperkt was tot een politieke benoeming, is wat voorligt een vooruitgang. De vraag waarom het selectiebureau geen volgorde bepaalt, bleef onbeantwoord. Kan het parlement niet in vertrouwen de volledige kandidatenlijst krijgen? Hij herhaalt ook zijn vraag naar de timing van het uitvoeringsbesluit dat de minister in zijn inleiding aankondigde.

De heer *Jan Verfaillie* erkent dat het om een politieke benoeming gaat en stelt dat dit ook zo zal blijven, zij het voortaan aan de hand van een vastgelegde procedure. Hij verwacht niet dat een kandidaat die door de mand valt tijdens de hoorzitting en een negatieve beoordeling krijgt door de commissie, door de regering zal benoemd worden. Het parlement heeft in de nieuwe procedure dus wel degelijk meer macht dan vroeger. Anderzijds blijft het een mankement dat geen advies wordt gevraagd aan de provincieraad of de deputatie, dat als enige betrokken niveau geen inspraak krijgt.

De heer *Stefaan Sintobin* krijgt de indruk dat de conceptnota van de minister niet door alle meerderheidsfracties wordt gesteund. Hoe ziet de minister dat?

Minister *Geert Bourgeois* stelt juist positieve steun vast, ook uit de oppositie. Wat de rangschikking betreft, gebeurt ook bij de leidend ambtenaren de laatste selectie door de regering en die moet gemotiveerd worden. De gouverneur zal een gelijkaardige procedure doorlopen als de topambtenaren. Hij herhaalt dat een gouverneur een commissaris van de regering is.

Wat de provincies betreft, argumenteert hij dat zij noch bij de selectie noch bij de eindbeoordeling betrokken zijn. Een advies laten verlenen, zou de procedure helemaal veranderen en dit strookt niet met de bedoeling van wat voorligt. Tot slot bevestigt hij de bedoeling om het besluit nog tijdens deze regeerperiode te nemen.

De heer *Bart Caron* pleit er voor het politieke gewicht van de gouverneursfunctie niet te versterken, ook niet op provinciaal niveau. Zijn coördinerende taken veronderstellen juist een zekere neutraliteit ten opzichte van het politieke handelen. Hij treedt dan ook de minister bij waar die geen grotere impact van de deputatie wenst bij de benoeming van de gouverneur. Maar men moet dan wel consequent zijn en de gouverneur ook niet langer de vergaderingen van de deputatie laten voorzitten. Dat is een historische anomalie.

Minister *Geert Bourgeois* repliceert dat dit onderwerp niet hier maar in de discussie over de interne staatshervorming thuishoort. De huidige functiebeschrijving gaat uit van de drie opdrachten op provinciaal, Vlaams en federaal niveau. Hij citeert tot slot uit de functiebeschrijving: “De rol van de gouverneur is niet politiek, hij dient zich dan ook ambtelijk neutraal en loyaal op te stellen ten aanzien van de betrokken overheden (Federale Regering, Vlaamse Regering en deputatie).”.

Marnic DE MEULEMEESTER,
voorzitter

Khadija ZAMOURI
Karin BROUWERS,
verslaggevers